

Yargının Deli Dumrulu

MEHMET GÜN14.01.2025 - 06:30
YAYINLANMA13.01.2025 - 16:22
GÜNCELLEME

Deli Dumrul misali, vatandaşın yaptığı her türlü resmî işlemde devletin bir pay aldığı harçları, Hazine ve Maliye Bakanlığı, 30 Aralık 2024 tarihli mükerrer Resmî [Gazete](#)'de yayınladığı Harçlar Kanunu Genel Tebliği ile 1 Ocak 2025'ten geçerli olarak %43,93 oranında artırdı. 1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ekinde karmaşık bir liste halindeki yargı harçları da aynı oranda artırıldı.

Askerlik gibi aynî yükümlülük, gelir vergisi, damga vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve benzeri nakdi vergiler ile vatandaşını ezen devlet, yargı hizmetlerinin neredeyse her adımında maktu ya da nispi olarak hesaplanan harçlar alıyor. Yargıda hak aramayı kolaylaştıran basit, ucuz ve kolay ödenebilir bir harç sistemi sunmayan devlet, karmaşık, ne amaca hizmet ettiği bilinmeyen harç alma sebepleri ve kalemleri yaratarak Nuh Nebi'den kalma yöntemlerle bir yandan vatandaşın işini zorlaştırıp cebini boşaltırken, diğer yandan kendi kendine lüzumsuz meşguliyet yaratıyor. Üstelik harç bir kuruş bile eksik ödense yargı hizmetini vermeyi durduran devlet, harçların astarını yüzünden pahalı hale getiriyor.

Ne gariptir ki bir davayı açmak için değerinin bir yüzdesini harç olarak alan devlet, bu davayı reddederse aldığı harcı geri veriyor. Öte yandan yargı hizmetinin usul ve süreçleri o kadar karmaşık ki kerli ferli profesörler kendi yazdıkları kanunları anlatmak için bile ansiklopedi gibi usul kitapları yazıyor,

bunlar da yetmiyor okkalı ücretler mukabili kapsamlı özel mütalaalar yazmak durumunda kalıyorlar. Bu haliyle devletin yargı harç politikası, biraz ağır kaçsa da Deli Dumrul benzetmesini hak ediyor. Çünkü vatandaş, hem hakkını doğrudan değil mahkeme vasıtasıyla aramak hem de mahkemede hak aramak için devlete harç ödemek zorunda!

Dava konusu hakkın değeri üzerinden bir oran olarak hesap edilen “nispi harçlar”ı ödeyemedikleri için malını mülkünü kaybeden birçok vatandaşın hikayesini “Olan mala olsun” deyip geçebiliriz belki ama kabaca yarısından fazlası asgari ücret karşılığı çalışan yüzbinlerce işçinin hakkını arayamamasına ne diyeceğiz? Çoğunluğu ülkede yaşamının bedelini askerliğini bedenen yapıp canını riske atarak ödemiş olan halkın fakir kesiminin bu harçları ödeyemez halde ve haksızlığa boyun eğmekte olmalarına karşı ne söyleyeceğiz? Sayın Hazine yetkilileri, durumu görüp düzeltmek isterseniz, “Biz bu nispi harcı niye alıyoruz, davayı reddedince niye iade ediyoruz” diye sorun. İkinci soru da şu olsun: “Devlet mafya mı ki dava konusu hakkın bir yüzdesini harç alıyor, neyin karşılığında bu harç alınıyor, büyük davaya iyi hizmet, küçük davaya kötü hizmet mi veriliyor?”

Türk Sanayici ve İşinsanları Derneği'nde (TÜSİAD) 2010'ların ikinci yarısında o zamanın Maliye Bakanı Mehmet Şimşek başkanlığında maliye bürokratları ve işinsanları arasında bir toplantı yapılmıştı. O zamana kadar ıslak imzalı iki nüsha olmak zorunda olan bir sözleşmeden iki kere (mükerrer) damga vergisi alan Hazine'yi akıllı ve adil olmaya davet ettim. Üstünden vergi aldığı sözleşmeyi etkin icra ettiremeyen devletin damga vergisi almasının haksızlığını eleştirdim. Vergi alımında mükerrerliğin giderilmesi talimatı veren Mehmet Şimşek, “Devlet o kadar çok vergi topluyor ki bu verginin kaldırılmasını beklemeyin” diye samimi bir

cevap verdi. Yargı harçlarının konusundaki keşmekeşin farkında olup yargı harçları politikasını geliştirmeyi düşünüp tartışan Adalet Bakanlığı bürokratlarından duyduklarım da Şimşek'in söylediklerini doğruluyor. Vatandaşa hizmetin kalitesini değil de Hazine'nin gelirini artırmaya odaklanan maliye bürokratları, Deli Dumrul misali "Hazine'nin vergi geliri azalır" gerekçesi ile vatandaşı Nuh Nebi'den kalma yöntemlere mecbur bırakıyorlar.

Devlet olmanın en önemli şartının yargı olduğunu unutarak, askerliğini yapmış, üstelik de yaptığı her işlem için damga vergisi de ödemiş olan vatandaştan, yargı vasıtasıyla yapacağı işler için harç alması, devleti Deli Dumrul'a benzetmiyor mu?

Devlet halka hizmet için vardır, Deli Dumrul gibi davranamaz! Hazine ve Maliye bürokrasisi de devletin milletin patronu değil vatandaşın faaliyetinin hesabını kitabını tutan muhasebecisi gibidir. Yargı harçlarına ilişkin politika ve kurallar akılcı, basit ve kolay işletilen şekilde geliştirilmelidir. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve bürokratları yargı işlerinde asla söz sahibi olmamalıdır.